

ART. 26: KORABNICTWO POWIATU SŁUPSKIEGO

część 1- str. 1-15

Opracowanie: Władysław Goliński

Zdjęcia: Maria Golińska

Ustka, styczeń- 2008, korekta sierpień 2011, kor. kwiecień 2016

Spis treści

<i>Wstęp</i>	2
<i>Najstarsze środki transportu wodnego w Europie</i>	2
<i>Najstarsze środki transportu wodnego w Polsce</i>	3
<i>Znaleziska przedśłowiańskie z powiatu słupskiego</i>	3
<i>Wzmianki o łodziach Słowian we wczesnym średniowieczu</i>	3
<i>Osadnictwo grodowe i grodziska powiatu słupskiego</i>	7

Wstęp

Za podstawę opisu zasiedlenia powiatu słupskiego w dawnych wiekach przyjęto dokonane przez Jerzego Olczaka i Kazimierza Siuchnińskiego *SPRAWOZDANIE Z BADAŃ WERYFIKACYJNYCH GRODZISK PRZEPROWADZONYCH NA TERENIE POWIATU SŁUPSKIEGO*. (jesień 1968- 1970)¹.

Prezentowane w treści opracowania mapy dotyczące zasiedlenia w powiecie słupskim opierają się na mapkach z ww. sprawozdania i obejmują Pomorze Środkowe w granicach administracyjnych województwa koszalińskiego z okresu czasu, kiedy dokonywano badań i kiedy opracowano sprawozdanie. Taka niedogodność nie jest (granice podziału administracyjnego) jednak ważną sprawą bo analizy zasiedleń trzeba i tak dokonać ponad obecnymi podziałami administracyjnymi. Istotna różnica, jeśli chodzi o rozległość terytorialną powiatu słupskiego, polega na przyporządkowaniu gminy Kępice. W tej gminie występuje kilka ważnych dla tego opracowania zabytków archeologicznych- tu uwzględnionych jedynie korabnictwo. Kiedyś gmina ta nie wchodziła do powiatu słupskiego, a więc na poniższych mapach nie występują ale będą w spisie wymienione zabytki w tym obszarze powiatu słupskiego choć występowały te tereny wówczas poza granicami. Niestety, jeśli idzie o te najstarsze łodzie to nie udało się jeszcze odnaleźć na naszych ziemiach łodzi jednopiennych. Wyjątkiem jest tu wyciągnięcie dłubanki z morza w okolicy Czółpina.

Udało się W. Ossowskiemu skompletowanie dokumentacji naukowej obejmującej wszystkie dostępne egzemplarze łodzi jednopiennych z obszaru Polski. Zebrany materiał umożliwił:

- 1 — usystematyzowanie czołen pod względem rozwoju typologicznego i chronologii wraz z uwzględnieniem ich przeznaczenia eksploatacyjnego;
- 2 — określenie skali użytkowania czołna w poszczególnych okresach dziejowych, a przez to stopnia wykorzystania i zagospodarowania wód śródlądowych i morskich;
- 3 — próbę uściślenia głównych etapów przekształcania się dłubanek w łodzie klepkowe na terenie Słowiańszczyzny.²

Najstarsze środki transportu wodnego w Europie³

Do niedawna łodzie wykonane z wyłobionego pnia uważano za najstarsze środki komunikacji wodnej w Europie. Wyniki ostatnich badań wskazują, że chociaż narzędzia i techniki potrzebne do skonstruowania łodzi jednopiennej mogły być znane w schyłkowym lub wyjątkowo środkowym paleolicie — pierwsze, odpowiednio duże drzewa pojawiają się dopiero w mezolicie około VIII tys. p.n.e. Obecnie najstarsze dłubanki, których wiek określa się na okres starszy niż VIII tys. p.n.e., odkryto na terenie północnych Niemiec, Holandii i północnej Francji.

W świetle tych danych wyraźnym staje się fakt wcześniejszego używania innego rodzaju łodzi, niż te powstałe przez złobienie kłody. Na poparcie tej tezy mogą również służyć datowania najstarszych wiosł pochodzących z IX i VIII tysiąclecia p.n.e. W dużej liczbie przypadków odkrycia ich pochodzą z okresów starszych niż dłubanki znane z tego samego obszaru.

Obecnie niektórzy badacze przypuszczają, że najwcześniej w Europie mogły być używane łodzie wykonywane z kory lub ze skóry. Potwierdziły to studia nad najdawniejszymi zabytkami skutniczymi, prowadzone przez grupę europejskich historyków skutnictwa w latach osiemdziesiątych. Odkryte w Husumer Hafenschleuse (Schleswig-Holstein) poroże renifera zostało zinterpretowane jako część poprzecznego elementu wzmacniającego łódź o skórzanym kadłubie.

Najstarsze skórzaki pochodzą ze schyłkowego paleolitu i związane są z kulturą hamburską (ok. VIII tys. p.n.e.). Ludność tej kultury, zajmująca się polowaniami na renifera, zakładała otwarte obozowiska nad jeziorami lub nad rzekami. W celu zwiększenia efektywności polowania stada reniferów były zaganianie do wody. Użycie łodzi do takich polowań wydawało się nieuniknione....

¹ Jerzy Olczak i Kazimierz Siuchniński; *SPRAWOZDANIE Z BADAŃ WERYFIKACYJNYCH GRODZISK PRZEPROWADZONYCH NA TERENIE POWIATU SŁUPSKIEGO*. (jesień 1968- 1970), UAM Poznań.

² Waldemar Ossowski; *STUDIA NAD ŁODZIAMI JEDNOPIENNYMI Z OBSZARU POLSKI*; MARPRESS GDAŃSK 1999

³ Waldemar Ossowski; *STUDIA NAD ŁODZIAMI JEDNOPIENNYMI Z OBSZARU POLSKI*; MARPRESS GDAŃSK 1999, str. 67

Najstarsze środki transportu wodnego w Polsce⁴

Przeprowadzone w ostatnich latach badania odkrytych na obszarze Polski łodzi jednopiennych wskazują, że znane dotychczas zabytki pochodzą z okresów znacznie młodszych niż łodzie tego typu znane w Europie. Skłoniło to niektórych badaczy do sformułowania poglądu o późniejszym pojawieniu się dłubanek na obszarze Europy Środkowej i Wschodniej. Znajomość wykonawstwa tej formy pojazdów wodnych miała się rozpowszechniać z zachodniej lub południowej Europy.

Z pewnością tego typu formy pojazdów wodnych znane były na południowym wybrzeżu Bałtyku już na przełomie mezolitu i neolitu, na co wskazują odnotowane ślady osadnictwa kultury Ertebolle, w której, jak wskazaliśmy wyżej, łodzie jednopienne odgrywały dużą rolę. W Polsce na stanowiska tego typu, datowane na V i IV tysiąclecie p.n.e., natrafiono w okolicach Koszalina. Dalsze badania archeologiczne powinny przynieść odkrycia czołen z tego okresu na obszarze Polski północnej.

Znaleziska przedśłowiańskie z powiatu słupskiego

Jakkolwiek są na terenie powiatu słupskiego znaleziska z neolitu, epoki brązu i epoki żelaza to jak dotąd nie odnaleziono żadnego środka transportu wodnego z tego okresu czasu.

Wzmianki o łodziach Słowian we wczesnym średniowieczu

PRISKOS Z PANION (ur. na pocz. Vw.); HISTORIA, [w:] TESTIMONIA NAJDAWNIEJSZYCH DZIEJÓW SŁOWIAN, SERIA GRECKA, z. 2, pisarze z V-X wieku.

str. 12

[...] Po wydostaniu się z niedostępnego terenu znaleźliśmy się na równinie, całej zalesionej.⁵ Tam przyjęli nas barbarzyńscy przewoźnicy na łódkach z jednego pnia,⁶ które sami wykonują ścinając i wydrążając drzewo. Przewieźli nas przez rzekę nie dlatego, że na nas czekali, lecz ponieważ przewozili mnóstwo barbarzyńców, których spotkaliśmy po drodze i którzy chcieli jak Attyla przejść po zdobycz na tereny Romajów[...] Po przepłynięciu się przez Dunaj i po przejściu wraz barbarzyńcami 70 stadiów⁷ zmuszeni byliśmy zaczekać na pewnej równinie, aż wysłannicy z otoczenia Edekona donieśli Attyli o naszym przybyciu.

⁴ Waldemar Ossowski; *STUDIA NAD ŁODZIAMI JEDNOPIENNYMI Z OBSZARU POLSKI*; MARPRESS GDAŃSK 1999, str. 71

⁵ Szlak poselstwa cesarza wschodniorzymskiego, Teodozjusza II, do Attyli w r. 448 wyznaczono kierując się w pierwszym rzędzie wskazówką znajdującą się we fragmencie 7 relacji Priskosa, według której na mocy rokowań z r. 447 ustalono granicę państwa Hunów z cesarstwem wzdłuż biegu Morawy, od Niszu po ujście jej do Dunaju. Stąd zdaniem F. Barišicia (VI, t. 1, s. 13) Priskos i jego towarzysze po opuszczeniu Niszu musieli posuwać się prawym brzegiem Morawy albo doliną Timoku. D. Dimitrijević (*O etnickim problemima Vijvodine u vreme doseljenja Slovena*, [w:] Simpozijum, s. 86 pierwszą ewentualność uważa za bardziej prawdopodobną i sądzi, iż poselstwo przepłynęło się przez Dunaj k. rzymskiego kasztelu Laderata, tj. w pobliżu dzis. miejscowości Banatska Palanka. Biorąc z kolei pod uwagę obecność w poselstwie przedstawiciela huńskiego, możliwa wydaje się przeprawa poselstwa lewym brzegiem Morawy, przez terytorium znajdujące się pod kontrolą Hunów. Kwestię przesądza jednak Priskosowy opis terenu, w którym zabłądzono przed dotarciem do Dunaju. Odpowiada on dobrze znanemu z nieprzystępności i opisanemu w źródłach średniowiecznych obszarowi Silva Bulgarica (por. W. Swoboda, *Silva Bulgarica*, [w:] SSS, t. 5, s. 181), rozciągającemu się między Morawą a Dunajem, od Niszu do Braniczewa, położonego w pobliżu starożytnego Viminacjum, czyli nieco tylko na zachód od Lederaty.

⁶ Greckie μονόξυλα – łodzie wykonane z jednego pnia drzewa, tzw. jednodrewnki. O technice ich budowy por. W. Kowalenko, Łodzie, [w:] SSS, t. 3, s. 121-122. Łodzie te będące jednym z najprymitywniejszych narzędzi żeglugi, nie mogą stanowić w w. V znaku rozpoznawczego Słowian, nawet jeśli w okresie późniejszej ich migracji na Bałkany stały się w oczach im współczesnych dla nich charakterystyczne. Występowanie dłubanek u Galów poświadcza Liwiusz (*Historia* XXI, 26), w czasach zaś bliższych Priskosowi dowiedzione jest używanie ich przez Gotów. Jest to informacja pochodząca od Ammiana Marcellina (*Res gestae* XXXI, 4,5). Ten autor rzymski, żyjący w 2. poł. w. IV, widział, jak posługiwali się nimi mieszkańcy okolic Ktezyfontu nad Tygrysem (*ibidem* XXIV, 4, 8-9). O pływaniu Gotów w jednodrewnkach wspomina też wielokrotnie Zosimos.

⁷ Stadion- grecka miara długości. Istnieją rozbieżności w przeliczaniu jej na dzisiejsze miary. Np. G. E. Benseler (*Griechisch-deutsches Schul-Wörterbuch*, Leipzig 1882, s. 759) podaje, że 1 stadion = 184,97 m, podczas gdy według Abramowiczówny (s. v.) – ok. 192 m; 8 stadiów = 1 mila rzymska.

str. 13

...Stamtąd ruszyliśmy równą drogą, prowadzącą po równinie, i dotarliśmy do żeglownych rzek, z których największe po Dunaju były rzeki zwane: Drekon, Tigas i Tifesas. Przeprawiliśmy się przez nie na łodziach- jednodrewnkach, którymi posługują się mieszkający nad rzekami, a przez inne przepłynęliśmy na tratwach, które barbarzyńcy przewożą przez bagniste tereny na wozach.....

CUDA ŚW. DYMITRA (zm. umęczony w 306r.), [w:] TESTIMONIA NAJDAWNIEJSZYCH DZIEJÓW SŁOWIAN, SERIA GRECKA, z. 2, pisarze z V-X wieku.

str. 178

II 1 O budowie okrętów przez Drugowitów, Sagudatów, Welegezytów i innych.

Działo się to więc- jak się podaje- za czasów sprawowania funkcji biskupa przez świętej pamięci Jana. Naród Sklawenów zgromadził się w ogromnej liczbie, na którą składały się ludy Drugowitów, Sagudatów, Welegezytów, Wajunitów, Werzytów i inne. Po raz pierwszy wynalazły one sposób budowania łodzi wydrążonych z jednego pnia.⁸ Przystosowawszy się do żeglugi na morzu, splądrowali całą Tesalię i wyspy greckie Cyklady, całą Achaję i ląd stały, dużą część Illyricum i część Azji.

JERZY PIZYDA (wybitny przedstawiciel poezji greckiej wieku VII); WOJNA AWARSKA, [w:] TESTIMONIA NAJDAWNIEJSZYCH DZIEJÓW SŁOWIAN, SERIA GRECKA, z. 2, pisarze z V-X wieku.

str. 247 i 248

....Barbarzyńca, rzuciwszy na statki gromady Sklawów połączonych z Bułgarami (miał bowiem jak koryto wydrążone czółna), bitwę lądową połączył z morską.

Tam bowiem- jak w sieci rybackiej- ustawili połączone czółna. Gdy zaś wszyscy zgodnie napadli z krzykiem na naszą flotę, odtąd losy bitwy nie były wiadome.

Tak więc owe wydrążone czółna musiały znaleźć schronienie podczas nawałnicy. Wielkie zamieszanie, strach i niepokój spadły na walczących na morzu barbarzyńców. I kiedy któryś z nich wyskoczył z łodzi i próbował płynąć, został złapany, inny, który miał nadzieję uciec naśladować pod wodą martwego, udusił się, a który ukradkiem wdarł się pod mur twierdzy i przebywał tam dłuższy czas, musiał zginąć.....

TEOFYLAKT SIMOKATTA (ur. ok. 575); HISTORIA, [w:] TESTIMONIA NAJDAWNIEJSZYCH DZIEJÓW SŁOWIAN, SERIA GRECKA, z. 2, pisarze z V-X wieku.

str.260

VI 3,9-4,12 Chagan zażądał od cesarza dodatkowe opłaty do uzgodnionego układu. Gdy cesarz nie dał posłuchu słowom barbarzyńcy, [ten] natychmiast przystąpił do działań wojennych. Nakazał więc Sklawenom wykonać mnóstwo lekkich łódek, które umożliwiłyby przeprawę przez Dunaj. **4**

Mieszkańcy Singidunum [jednak] w kilku gwałtownych atakach zniszczyli sprzęt Sklawenów i podpalili ich łodzie.....

str.261

...Wtedy chagan posunął się o 5 parasang i rozbił obóz naprzeciw Sirmium, a masom Sklawenów kazał obrabiać drewno, aby rzekę Sawę przepłynąć na łodziach. Przynaglał też do przeprawy, a oni- zgodnie z rozkazem- przygotowali środki do żeglugi. Mógł to sprawić strach poddanych przed dowódcami. Gdy więc lekkie łodzie były już gotowe i spuszczone na wodę, plemię barbarzyńskie przeprawiło się przez pobliską rzekę.....

⁸ Jest to stwierdzenie niewątpliwie przesadne (por. przyp. 2 do Priskosa i przyp. 13 do Zosimosa). Wynika z niego natomiast, że w 1. poł. w. VII używanie monosygli do żeglugi śródlądowej i morskiej uznane zostało za charakterystyczne dla Słowian. Nie wiadomo tylko, czy już wtedy dokonywali oni adaptacji tych łodzi do pływania po morzu. Informacje o tym są znacznie późniejsze (por. Kowalenko, *Łodzie*..., s. 121).

KONSTANTYN PORFIROGENETA (ur. 905r., zm. 959r.); O Rusach, którzy na monoksylach przybywają z Rusi do Konstantynopola, [w:] TESTIMONIA NAJDAWNIEJSZYCH DZIEJÓW SŁOWIAN, SERIA GRECKA, z. 2, pisarze z V-X wieku.

str.300

...Monoksyle, które przybywają z odległej Rusi do Konstantynopola, jedne są z Nowogrodu, w którym zasiadał Światosław, syn Igora, księcia Rusi, inne z grodów Smoleńsk, Lubecz, Czernichów i Wyszgorod. Wszystkie one płyną rzeką Dniepr i gromadzą się w Kijowie, zwanym też Sambatas. Sklawowie zaś oraz ich sprzymierzeńcy zwani Krywiczami, Lędzianami i z pozostałych obszarów Sklawinii, w górach, na swoim terenie, w porze zimowej wyciosują łódki z jednego pnia i po wyposażeniu ich na początku roku, kiedy stopi się lód, spuszcza je na pobliskie jeziora. A ponieważ te łączą się z rzeką Dniepr, stamtąd docierają do tej rzeki i ruszają do Kijowa, [gdzie] wyciągają je do wykończenia i sprzedają Rusom. Rusowie zaś kupują tylko małe łódki, a stare swoje monoksyle niszczą, zabierając z nich wiosła, dulki i inne potrzebne rzeczy do nowych, które w ten sposób wyposażają. W czerwcu ruszają rzeką Dniepr. Płyną w dół do Wityczewa, który jest miejscowością trybutarną Rusów, i gromadzą się tam na około dwóch do trzech dni, dopóki nie zbiorą się wszystkie monoksyle, a następnie wyruszają i płyną w dół wspomnianego Dniepru. Najpierw przybywają do pierwszej zapory, tzw. Essupi, co w języku Rusów i po sklaweńsku tłumaczy się: „nie śpij”. Próg ten jest tak wąski, jak szerokość placu do gry w piłkę, a na środku rzeki są wysokie skały, wyglądające jak wyspy. Woda uderzając o nie, rozlewając się i spadając w dół, wywołuje wielki szum i grozę. Dlatego w Rusowie nie mają odwagi przejść przez jej środek, lecz przybijają w pobliżu do brzegu i wysadzają ludzi na suchy ląd, a sprzęt pozostawiają w monoksylach. Następnie brodzą bosymi stopami tak, aby nie trafić na jakiś kamień. Czynią to jedni przy dziobie, inni przy środku, inni przy rufie, wymacując dokładnie drogę za pomocą kijów, i przepływają tę pierwszą zaporę wzdłuż zakrętu i przy brzegach rzeki. Kiedy zaś przekroczą tę zaporę, zabierają z łądu pozostałych i odpływają. Dopływają [potem] do następnej zapory, zwanej po rusku Ulvorsi, po sklaweńsku zaś Ostrovuniprach, co tłumaczy się „wyspa zaporowa”. Ta- podobnie jak pierwsza- jest niebezpieczna i trudna do pokonania. I ponownie zabrawszy ludzi, przeprawiają monoksyle tak, jak poprzednio. Podobnie przekraczają i trzecią zaporę, zwaną Gelandri, co tłumaczy się po sklaweńsku: „szum zaporowy”, podobnie czwartą wielką zaporę, zwaną po rusku Aeifor, po sklaweńsku Neasit, ponieważ wśród kamieni zaporowych mają swoje gniazda pelikany. Przy tej więc zaporze dobijają do brzegu wszystkie [łódzie] dziobami do przodu, a wyznaczeni mężczyźni wysiadają, aby pełnić przy nich straż; oddalają się [nieco] i czujnie pilnują ich przed Pieczyngami. Pozostali zaś zbierają rzeczy, które mają w monoksylach, a niewolników związanych przeprowadzają po lądzie 6 mil, aż dotrą do zapory. I tak jedni ciągnąc, inni zaś niosąc na ramieniu swoje monoksyle, docierają do miejsca po drugiej stronie zapory. Tam składają je na rzekę, wrzucają swoje bagaże, wsiadają i znowu wypływają. Przybywają do piątej zapory, zwanej po rusku Varuforos, a po sklaweńsku Vulniprach, ponieważ tworzy wielki staw; znowu przeprawiają swoje monoksyle przez zakola rzeki, jak przy pierwszej i drugiej zaporze; zdobywają też szóstą zaporę, nazywaną po rusku Leanti, a po sklaweńsku Verutzi, co znaczy: „wrząca woda”, i pokonują ją w ten sam sposób. Od niej przepływają do siódmej zapory, zwanej po rusku Strukun, a po sklaweńsku Naprezi, co tłumaczy się: „mała zaporą”. I przyplwają do tzw. brodu Krarion, gdzie przeprawiają się z Rusi Chersonici i Pieczyngowie do Chersonezu, a ma on szerokość hipodromu, zaś wysokość od dołu aż do miejsca, gdzie wylaniają się skały, taką, że strzała z łuku trafi stąd aż tam. Przeto do tego miejsca przybywają Pieczyngowie i walczą z Rusami. Po opuszczeniu go zaś docierają do wyspy zwanej Święty Grzegorz i na tej wyspie składają ofiary,

ponieważ stoi tam ogromny dąb, ofiarowują zaś żywe koguty. Jedni też wbijają strzały wokoło, inni kładą chleb i mięso, i to, co każdy z nich ma, jak nakazuje ich zwyczaj. Rzucają losy o koguty, czy je zabić, czy zjeść, czy pozostawić żywe.

Za tą wyspą Rusowie nie boją się Pieczyngów, dopóki nie dojadą do rzeki Seliny. Następnie odbijają od niej i płyną około czterech dni aż do miejsca, gdzie osiągną rozlewisko rzeki, które jest ujściem i na którym znajduje się wyspa Św. Aitheriusza. Dotarłszy do wyspy, wypoczywają tam około dwóch do trzech dni. I ponownie zaopatrują swoje monoksyle w to, czego potrzebują: sprzęt okrętowy, maszty, rumple, które wiozą z sobą. Ponieważ ujście tej rzeki tworzy podobno rozlewisko i sięga aż do morza, a na morzu leży wyspa Św. Aitheriusza, stamtąd wyruszają w kierunku Dniestru, a bezpiecznie tam dotarłszy, znowu odpoczywają. Kiedy nadejdzie odpowiednia pora, odbiwszy od brzegu, ruszają na rzekę zwaną Aspron i tam również odpoczywają, potem wyruszają i przybywają do Seliny, tzw. drugiego ujścia rzeki Dunaj. Kiedy przejdą rzekę Selinę, Pieczyngowie ich omijają. Często, jeżeli morze wyrzuci na brzeg jedną łódź, wówczas wszystkie dobijają do brzegu, aby razem stawić opór Pieczyngom. Za Seliną nie boją się nikogo, lecz przedostawszy się na teren Bułgarii, przybywają do ujścia Dunaju. Za Dunajem osiągają Konopas, z Konopasu zdążają do Konstancy, [stamtąd] do rzeki pod Warną, od Warny do rzeki Ditziny, które wszystkie znajdują się na terytorium Bułgarii. Za Ditziną przybywają do rejonu Mesembria i tam kończy się ich żegluga- pełna niebezpieczeństw i strachu, trudna do pokonania i męcząca....

* * *

Zatem w zasadzie nie ma wątpliwości, że Słowianie nad Morzem Czarnym używali do transportu wodnego jedynie łodzi wykonanych z jednego pnia. Są jednak wątpliwości co do przystosowania jednodrewek do pływania po otwartym morzu.

Osobiście uważam, że wędrówka Słowian nastąpiła drogą wodną- a więc Słowianie wpłynęli różnymi rzekami i popłynęli na zachód i północny zachód Europy. Już w VII wieku budując swoje pierwsze warownie (dzisiejsze grodziska), rozmieszczone głównie w rozwidleniach rzek lub bezpośrednio nad rzekami.

Osadnictwo grodowe i grodziska powiatu słupskiego

Ryc. 5 W Goliński; Grodziska i osadnictwo grodowe⁹ - dokonano korekty jezior lagunowych oraz brzegów rzeki Łeby na stan z ok. 1300r.¹⁰ i dokonano też, orientacyjnie, korekty przy ujściu Słupi.

Nr określający grodzisko lub osadę (wg mapy)	Nazwa miejsca- miejscowości, przy której występuje to grodzisko lub osada	Stwierdzenie warstwy kulturowej i mat. archeologicznego	Chronologia	Uwagi szczególne
1	Gałęzinowo- wyżynne, cypłowe z wałem zaporowym (poprzecznym).	tak, stwierdzono	kultura łużycka	wyłącznie mat. „łużycki”
2	Żoruchowo- grodzisko wyżynne, cypłowe z nieznacznie wypukłym majdanem i wałem zaporowym (poprzecznym).	tak, stwierdzono	kultura łużycka(?)	część naczyń ze starszych badań ma nieustaloną chronologię
3	Damno- grodzisko wyżynne,	tak, stwierdzono	VIII/ IX- X wiek	pochodzą stąd ułamki naczyń

⁹ Ryc. 1 w: Jerzy Olczak i Kazimierz Siuchniński SPRAWOZDANIE Z BADAŃ WERYFIKACYJNYCH GRODZISK PRZEPROWADZONYCH NA TERENIE POWIATU SŁUPSKIEGO. (jesień 1968- 1970), UAM Poznań

¹⁰ Otto Lienau; Die Bootsfunde von Danzig- Ohra aus der Wikingerzeit, Danzig 1934

	podkowiaste z wklęsłym majdanem.			glinianych kultury łużyckiej i z okresu nowożytnego
4	Gać- grodzisko wyżynne typu pierścieniowatego w kształcie nieregularnego owalu z wklęsłym majdanem.	tak, stwierdzono	VIII- X wiek	
5	Głobino- grodzisko nizinne, prawie całkowicie zniwelowane, niewiadomego typu. Zachował się jedynie niewielki fragment wału.	tak, stwierdzono	IX- X wiek	
6	Kczewo- grodzisko nizinne typu pierścieniowatego w kształcie nieregularnego owalu z wklęsłym majdanem.	tak, stwierdzono	VII- IX wiek	
7	Kończewo- grodzisko nizinne, stożkowe, otoczone suchą (obecnie) fosą i niską fałdą ziemną (wałem?).	tak, stwierdzono	Okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.	
8	Krępa Słupska- grodzisko nizinne, niewiadomego typu. Zachował się łukowaty fragment wysokiego i szerokiego wału.	tak, stwierdzono	IX wiek	
9	Podole Małe- grodzisko nizinne, znacznie zniwelowane, niewiadomego typu. Zachował się jedynie fragment wału o stromym stoku zewnętrznym.	tak, stwierdzono	VII/ VIII- IX wiek	
10	Podole Wielkie- grodzisko wyżynne, podkowiaste z wklęsłym majdanem.	tak, stwierdzono	VIII/ IX- X wiek	
11	Potęgowo- grodzisko wyżynne, typu pierścieniowatego z wklęsłym majdanem.	tak, stwierdzono	VIII/ IX- X/ XI wiek	pochodzą stąd ułamki naczyń glinianych kultury łużyckiej (?) i z okresu późnośredniowiecznego.
12	Równo- grodzisko wyżynne, cyplowe w kształcie nieregularnego owalu z nieznacznie wypukłym majdanem oraz szerokim i wysokim wałem zaporowym (poprzecznym).	tak, stwierdzono	Okres wczesnośredniowieczny.	na grodzisku wystąpiły warstwy kulturowe wyłącznie z ceramiką „łużycką”.
13	Rumsko- grodzisko wyżynne, dwuczłonowe, cyplowe. Człon I — pierścieniowaty, człon II — z wałem zaporowym.	tak, stwierdzono	IX wiek	
14	Runowo- grodzisko wyżynne, cyplowe, typu pierścieniowatego z wklęsłym majdanem.	tak, stwierdzono	X- XII wiek	z grodziska pochodzą ułamki naczyń glinianych

				kultury łużyckiej.
15	Siodłonie- grodzisko wyżynne, podkowiaste z nieznacznie wypukłym majdanem.	tak, stwierdzono	Okres wczesnośredni owieczny	
16	Siodłonie- grodzisko wyżynne, typu pierścieniowatego z wypukłym majdanem.	tak, stwierdzono	Okres wczesnośredni owieczny	Ponadto z grodziska pochodzi 1 ułamek naczynia glinianego kultury łużyckiej (?).
17	Słupsk- grodzisko nizinne, zniwelowane w partiach górnym i zabudowane (kościół), pierwotnie zapewne pierścieniowate.	tak, stwierdzono	IX- XIII (?) wiek	Obiekt nie był objęty badaniami weryfikacyjn ymi — ograniczono się jedynie do autopsji. Badania wykopalisko we prowadził tu M. Sikora w latach 1966 — 1967.
18	Smoldzino- grodzisko wyżynne, typu pierścieniowatego z wypukłym majdanem.	tak, stwierdzono	X- XII wiek	
19	Sycevice- grodzisko wyżynne, typu pierścieniowa- tego z wklęsłym majdanem.	tak, stwierdzono	IX- X wiek	
20	Wiatrowo- grodzisko wyżynne, dwuczłonowe, usytuowane na cyplu. Każdy człon otoczony łukowatym wałem.	tak, stwierdzono	VIII/ IX- IX wiek	
DOMNIEMANE GRODZISKA WCZESNOŚREDNIOWIECZNE				
21	Zagórzycza- Domniemane grodzisko nizinne, niewiadomego typu. Całkowita niwelacja umocnień obronnych uniemożliwia rekonstrukcję pierwotnego kształtu i wielkości obiektu.	tak, stwierdzono	Okres wczesnośredni owieczny i późnośrednio wieczny	Ponadto pochodzą stąd — 1 ułamek naczynia glinianego o nieokreślonej chronologii i ceramika nowożytna.

DOMNIEMANE GRODZISKA PÓŻNOŚREDNIOWIECZNE				
22	Bięcino- znacznie zniwelowane domniemane grodzisko nizinne niewiadomego typu.	tak, stwierdzono	Okres późnośredniowieczny	Ponadto pochodzą stąd nieckowate żarna kamienne (kultura łużycka?) i ułamki nowożytnych naczyń glinianych.
23	Smółdzino- domniemane grodzisko wyżynne, zapewne typu pierścieniowego z wypukłym majdanem.	tak, stwierdzono	Okres późnośredniowieczny	Ponadto pochodzą stąd różnorodne materiały nowożytne.

STANOWISKA SKREŚLONE Z REJESTRU GRODZISK
(zweryfikowane jako osady,, domniemane osady i stanowiska nieokreślone)

24. Dobieszewo, stan. 1. Rodzaj stanowiska: ? Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.

Uwaga: W archiwum Muzeum Narodowego w Szczecinie odnotowano chronologię późnośredniowieczną. Grody kultury łużyckiej na Pomorzu.

25. Gardna Wielka, stan. 1. Osada. Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny, późnośredniowieczny i nowożytny.

26 Machowino, stan. 11. Osada. Chronologia: Okres późnośredniowieczny i nowożytny.

27 Mirocin, stan. 1. Rodzaj stanowiska: ? Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.

28 Wolinia, stan. 5. Rodzaj stanowiska: ? Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny (?), późnośredniowieczny i nowożytny.

29 Żelazo, stan. 7. Rodzaj stanowiska: ? Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny i nowożytny.

STANOWISKA SKREŚLONE Z REJESTRU GRODZISK

(zweryfikowane jako kurhany?)

30 Dargoleza, stan. 2. Dwa, usytuowane obok siebie koliste nasypy ziemne (kurhany?). Bez materiału zabytkowego.

Chronologia: ?

Uwaga: W archiwum Muzeum Narodowego w Szczecinie kurhany (?) te błędnie są lokalizowane w obrębie gruntów wsi Pobłocie. Pobłocie, zob. Dargoleza, stan. 2.

STANOWISKA SKREŚLONE Z REJESTRU GRODZISK

(bez śladów osadnictwa)

31) Dąbrówno — wybierzysko piasku i żwiru z dużą ilością kamieni polnych, usytuowane na skraju płaskiego, miejscami pofałdowanego terenu.

32 Gać, stan. 3. Na terenie zabudowań gospodarczych usytuowanych w części szczytowej północnego zbocza wyniesienia terenowego.

33 Karzniczka, stan. 3. Płaski teren kształtu owalnego, otoczony dokoła nowożytnym, głębokim rowem z betonowymi ścianami, wypełnionym wodą.

34 Mikorowo- obiekt bez uzasadnienia wprowadzony został do archiwalnego rejestru grodzisk. Jedynie na podstawie lakonicznej informacji miejscowego nauczyciela o istnieniu w Mikorowie bliżej nieokreślonych okopów („Schanzen”).

35 Modła- nieznaczne wyniesienie terenowe kształtu owalnego, o lekko wypukłej powierzchni i łagodnych zboczach.

36 Smółdzino- na terenie lasu sosnowego, dwie długie, naturalne fałdy ziemne.

37 Warcimino- nieznacznie wypukłe wyniesienie terenowe, Ograniczone od północy i południa głębokimi jarami.

38 Wytowno, stan. 5. Płaski, w znacznej części zabudowany teren, otoczony z trzech stron szerokim i głębokim rowem, częściowo wypełnionym wodą.

39 Zagórzycza, stan. 5. Wydłużone wzniesienie o dość łagodnych stokach i wypukłej powierzchni. Północno- zachodnią część wzniesienia zajmuje cmentarz, wschodnią zaś kościół.

40 Żelki- pasmo dość wysokich wzniesień o stromych stokach i wypukłych powierzchniach. Częściowo porośnięte lasem, częściowo pastwisko.

NOWO ODKRYTE STANOWISKA „OTWARTE”

- 41 Będziechowo, stan. 17. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Kultura łużycka (?), pomorska (?) oraz okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.
- 42 Będziechowo, stan. 18. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.
- 43 Będziechowo, stan. 19. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.
- 44 Bięcino, stan. 6. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Okres wpływów rzymskich (?) i okres wczesnośredniowieczny.
- 45 Bięcino, stan 7. Osada ?
Chronologia: Kultura łużycka(?) pomorska(?) oraz okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.
- 46 Bięcino, stan. 8. Osada?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.
- 47 Damno, stan. 10. Osada?
Chronologia: Kultura łużycka (?) pomorska (?) i okres wczesnośredniowieczny.
- 48 Damno, stan. 11. Osada?
Chronologia: Kultura łużycka (?) pomorska (?).
- 49 Damno, stan. 12. Osada?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.
- 50 Darżyno, stan. 2. Rodzaj stanowiska:-?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.
- 51 Dobieszewo, stan. 2. Osada
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.
- 52 Dobieszewo, stan. 3. Osada.
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.
- 53 Dobieszewo, stan. 4. Osada?
Chronologia: Kultura łużycka (?) pomorska (?) i okres wczesnośredniowieczny.
- 54 Gać, stan. 7. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Kultura łużycka (?) i okres wczesnośredniowieczny,
- 55 Gać, stan. 8. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Kultura łużycka (?) okres lateńsko-rzymski (?) i późnośredniowieczny.
- 56 Gać, stan. 9. Osada?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.
- 57 Gać, stan. 10. Osada.
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.
- 58 Gać, stan. 11. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny i nowożytny.
- 59 Gać, stan. 12. Osada?
Chronologia: Okres późnolateński, wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.
- 60 Gać, stan. 13. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.
- 61 Gać, stan. 14. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Kultura łużycka (?) i okres wczesnośredniowieczny.
- 62 Gardna Mała, stan. 1. Osada.
Chronologia: ? i XII—XIV wiek.
- 63 Gardna Mała, stan. 2. Osada.
Chronologia: XII—XIV wiek.
- 64 Gardna Mała, stan. 3. Osada.
Chronologia: Kultura pomorska (?) i XIII—XIV wiek.
- 65 Gardna Wielka, stan. 2. Osada.
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny (?) i późnośredniowieczny.
- 66 Gardna Wielka, stan. 3. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: XII—XIV wiek.
- 67 Gardna Wielka, stan. 4. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: ? i XII—XIV .wiek
- 68 Gardna Wielka, stan. 5. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: XII—XIV wiek.
- 69 Głobino, stan. 4. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: ?
- 70 Głobino, stan. 5. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.
- 71 Głobino, stan. 6. Osada.
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.

- 72 Głobino, stan. 7. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Kultura pomorska (?) oraz okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.
- 73 Głobino, stan. 8. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.
- 74 Kończewo, stan. 7. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: ? i kultura łużycka (?)
- 75 Lękwica, stan. 3. Osada.
Chronologia: Kultura łużycka (?) pomorska (?) i VIII—IX wiek.
- 76 Lękwica, stan. 4. Osada ?
Chronologia: Kultura łużycka (?) pomorska (?) i okres wczesnośredniowieczny.
- 77 Łosino, stan. 2. Osada.
Chronologia: VIII—IX wiek.
- 78 Łosino, stan. 4. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Kultura łużycka (?) pomorska (?) i okres wczesnośredniowieczny.
- 79 Łosino, stan. 5. Osada.
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.
- 80 Łosino, stan. 6. Osada ?
Chronologia: Kultura łużycka (?) pomorska (?) i okres wczesnośredniowieczny.
- 81 Łosino, stan. 7. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.
- 82 Mikorowo, stan. 8. Osada.
Chronologia: IX—XI wiek i okres późnośredniowieczny.
- 83 Mikorowo, stan. 9. Osada.
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.
- 84 Mikorowo, stan. 10. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Okres wpływów rzymskich (?) i wczesnośredniowieczny.
- 85 Paprzyce, stan. 1. Osada?
Chronologia: Kultura pomorska (?) i okres wpływów rzymskich.
- 86 Paprzyce, stan. 2. Osada.
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.
- 87 Paprzyce, stan. 3. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny ?
- 88 Paprzyce, stan. 4. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: ? oraz okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.
- 89 Paprzyce, stan. 5. Osada.
Chronologia: Okres wpływów rzymskich (?) i IX—XI wiek.
- 90 Paprzyce, stan. 6. Osada.
Chronologia: Okres wpływów rzymskich (?) i VII—IX wiek.
- 91 Paprzyce, stan. 7. Osada.
Chronologia: ? i IX—XI wiek.
- 92 Podole Małe, stan. 2a. Osada ?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.
- 93 Podole Małe, stan. 11. Osada ?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.
- 94 Podole Wielkie, stan. 8a. Osada przyrodowa.
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.
- 95 Podole Wielkie, stan. 15. Rodzaj stanowiska: ? .
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.
- 96 Podole Wielkie, stan. 16. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.-
- 97 Podole Wielkie, stan. 17: Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.
- 98 Podole Wielkie, stan. 18. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.
- 99 Podole Wielkie, stan. 19. Osada ?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.
- 100 Potęgowo, stan. 1a. Osada.
Chronologia: IX wiek.
- 101 Potęgowo, stan. 4. Rodzaj stanowiska:?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.
- 102 Potęgowo, stan. 5. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Kultura łużycka (?) pomorska (?) i okres wczesnośredniowieczny.
- 103 Potęgowo, stan. 6. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny. .
- 104 Równno, stan. 7. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Kultura łużycka (?) pomorska (?)..
- 105 Równno, stan. 8. Osada.
Chronologia: Kultura łużycka (?) pomorska (?) i IX—X/XI wiek.

106 Równno, stan. 9. Osada?

Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.

107 Równno, stan. 10. Osada?

Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.

108 Równno, stan. 11. Rodzaj stanowiska: ?

Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.

109 Równno, stan. 12. Rodzaj stanowiska: ?

Chronologia: Kultura łużycka (?) pomorska (?).

110 Równno, stan. 13. Rodzaj stanowiska: ?

Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny?

111 Równno, stan. 14. Rodzaj stanowiska: ?

Chronologia: Kultura łużycka (?) pomorska (?) i okres wczesnośredniowieczny.

112 Równno, stan. 15. Rodzaj stanowiska: ?

Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.

113 Runowo, stan. 4a. Osada.

Chronologia: Kultura łużycka i okres wczesnośredniowieczny.

114 Runowo, stan. 9. Rodzaj stanowiska: ?

Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny ?

115 Runowo, stan. 10. Osada.

Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.

116 Runowo, stan. 11. Osada.

Chronologia: XII— XIV wiek.

117 Runowo, stan. 12. Osada?

Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.

118 Siodłonie, stan. 9. Rodzaj stanowiska: ?

Chronologia: ?

119 Siodłonie, stan. 11. Rodzaj stanowiska: ?

Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.

120 Siodłonie, stan. 12. Rodzaj stanowiska: ?

Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.

121 Siodłonie, stan. 13. Rodzaj stanowiska: ?

Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny (?) i późnośredniowieczny.

122 Siodłonie, stan. 14. Rodzaj stanowiska: ?

Chronologia: Kultura łużycka (?) i okres wczesnośredniowieczny.

123 Siodłonie, stan. 15. Rodzaj stanowiska: ?

Chronologia: ?

124 Siodłonie, stan. 16. Rodzaj stanowiska: ?

Chronologia: Kultura łużycka (?).

125 Stowięcino, stan. 4. Rodzaj stanowiska: ?

Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.

126 Sycewice, stan. 4. Osada.

Chronologia: XI—XII/XIII wiek.

127 Sycewice, stan. 5. Osada ?

Chronologia: Kultura łużycka (?) i okres wczesnośredniowieczny.

128 Sycewice, stan. 6. Rodzaj stanowiska: ?

Chronologia: ?

129 Sycewice, stan. 7. Rodzaj stanowiska: ?

Chronologia: Kultura łużycka (?) i pomorska (?) i okres późnośredniowieczny.

130 Sciegnica, stan. 6. Osada ?

Chronologia: ?

131 Sciegnica, stan. 7. Osada.

Chronologia: Okres wpływów rzymskich (?) i X—XI wiek.

132 Sciegnica, stan. 8. Rodzaj stanowiska: ?

Chronologia: ? i okres wczesnośredniowieczny.

133 Sciegnica, stan. 9. Rodzaj stanowiska: ?

Chronologia: Okres wpływów rzymskich (?) i okres wczesnośredniowieczny.

134 Sciegnica, stan. 10. Osada ?

Chronologia: ? i okres wczesnośredniowieczny.

135 Sciegnica, stan. 11. Osada ?

Chronologia: Kultura łużycka (?) pomorska (?) i okres późnośredniowieczny.

136 Warcimino, stan. 4. Osada.

Chronologia: X—XII wiek i okres późnośredniowieczny.

137 Warcimino, stan. 5. Rodzaj stanowiska: ?

Chronologia: ? oraz okres wczesnośredniowieczny (?), późnośredniowieczny i nowożytny.

- 138 Warcimino, stan. 6. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.
- 139 Warcimino, stan. 7. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.
- 140 Warcimino, stan. 8. Cmentarzysko? Chronologia: Kultura pomorska (?) okres wpływów rzymskich (?).
- 141 Warcimino, stan. 9. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.
- 142 Warcimino, stan. 10. Osada ?
Chronologia: Okres późnośredniowieczny.
- 143 Warcimino, stan. 11. Osada.
Chronologia: Kultura pomorska (?) okres wpływów rzymskich (?).
- 144 Warcimino, stan. 12. Cmentarzysko kurhanowe.
Chronologia: ?
- 145 Warcimino, stan. 13. Osada?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.
- 146 Warcimino, stan. 14. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: ? oraz okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.
- 147 Warcimino, stan. 15. Osada.
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny—XII wiek ?).
- 148 Warcimino, stan. 16. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: ?
- 149 Wiatrowo, stan. 3 (ryc. 2). Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Okres wczesnośredniowieczny.
- 150 Wiklino, stan. 4. Osada ?
Chronologia: Kultura łużycka (?) pomorska (?) i okres późnośredniowieczny.
- 151 Wiklino, stan. 5. Osada.
Chronologia: Okres późnolateński (?) wpływów rzymskich (?).
- 152 Wytowno, stan. 6. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Kultura łużycka (?) pomorska (?).
- 153 Zagórzycza, stan. 8. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: ? i okres wczesnośredniowieczny.
- 154) Zagórzycza, stan. 9. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: Kultura pomorska (?) oraz okres wczesnośredniowieczny (?) i późnośredniowieczny.
- 155 Zagórzycza, stan. 10. Rodzaj stanowiska: ?
Chronologia: ? oraz okres wczesnośredniowieczny i późnośredniowieczny.

Nr określający grodzisko lub osadę (wg mapy)	Nazwa miejsca- miejscowości, przy której występuje to grodzisko lub osada	Stwierdzenie warstwy kulturowej i mat. archeologicznego	Chronologia	Uwagi szczególne
156	Ustka- warownia przewłoki	nie stwierdzono	późnośredniowieczny	„quondam castrum”
157	Gardna Wielka- warownia	nie stwierdzono	późnośredniowieczny	„quondam castrum”

- 158) Duninowo, stan. -. Rodzaj stanowiska: wymienione w dyplomie z 1337 roku.
Chronologia: okres wczesnośredniowieczny (?) i późnośredniowieczny.
- 159) Charnowo, stan. -. Rodzaj stanowiska: wymienione w dyplomie z 1337 roku.
Chronologia: okres wczesnośredniowieczny (?) i późnośredniowieczny.
- 160) Bruskowo Wielkie, stan. -. Rodzaj stanowiska: wymienione w dyplomie z 1337 roku.
Chronologia: okres wczesnośredniowieczny (?) i późnośredniowieczny.
- 161) Przewłoka, stan. -. Rodzaj stanowiska: wymienione w dyplomie z 1337 roku.
Chronologia: okres wczesnośredniowieczny (?) i późnośredniowieczny.

W sprawozdaniu archeologicznym zaznaczono również, że bezpośrednim celem przeprowadzanych badań było sporządzenie katalogu powstawania grodzisk i ich zaplecza osadczego. Obok tego chodziło o informacje do decyzji konserwatorskich o wyłączeniu spod użytkowania i ochronie poszczególnych obiektów archeologicznych.

Niniejsze opracowanie stawia sobie za cel wykorzystanie informacji o zasiedleniach i miejscach występowania grodzisk z epoki brązu- kultura łużycka i grodzisk słowiańskich do odnalezienia potencjalnych miejsc poszukiwań zabytków sztuki korabniczej. Dodatkowym celem niniejszego opracowania jest spis dotychczas odnalezionych zabytków mających znamiona przemysłu okrętowego liczonych od epok odległych do współczesności.

Ze względu na specyfikę sztuka korabnicza Pomorzana i wcześniejszych okresów będzie przyporządkowana pod planowane Muzeum Łodzi Słowiańskich w Gardnie Wielkiej, a łodzie i urządzenia portowe powstałe w regionie po umownej dacie 1337 będą podporządkowane do planowanego Muzeum Budownictwa Okrętowego w Ustce. Wcale nie oznacza przecież aby wraz z napływem osadników niemieckich (nie znających zresztą sztuki korabniczej) nagle nastąpiły zmiany w budowie łodzi i statków.

Oba planowane muzea będą przecież z konieczności niosły regionalną, kaszubską tradycję sztuki korabniczej nazywanej później budownictwem okrętowym.